

hermed blev det vistnok ogsaa fremhævet, at Udgifterne til Skolevæsenet i Byerne ere forholdsvis langt større end paa Landet, og at man, for at lette disse, maatte ønske en større Frihed for Kommunalbestyrelsen i Ordningen af den Del af Skolevæsenet, der gaar ud over Friskolen. Indrømmes dette, hvilket i flere Henseender turde være hensigtsmæssigt, vil man ogsaa kunne fordrø, at der gjøres noget mere for Friskolen, navnlig saaledes, at Undervisningstiden udvides og Undervisningen gjøres fyldigere. Vi tro ogsaa, at man kunde gjøre et Skridt henimod den i Lovudkastets § 1 fremførte Tanke ved at paalægge Kommunen at oprette en Klasse, hvori der kunde meddeles de Børn, der, efter at have gennemgaaet Skolens øvrige Klasser, ønskede at gaa videre, en fyldigere Undervisning. Vi tvivle ikke om, at der navnlig i de større Byer af det store Antal Børn, der besøge Friskolen, stedsvis vil findes en Del, hvis Forældre med Glæde vilde benytte en saadan Leilighed til at skaffe dem en større Uddannelse. At Undervisningen i en saadan Klasse maa kunne henlægges til om Aftenen, hvor Forholdene gjøre det ønskeligt, anse vi for en Selvfølge.

Ogsaa til Fortsættelseskolser, men vistnok noget forskjellig fra dem, der ere paatentke i Lovudkastet, har der viist sig Trang i Byerne; i flere af disse er der dels ved Kommunens Bidrag dels ad anden Vej oprettet Søndagskoler, Tegneskoler, Substriskoler, Haandværkerkoler osv. Disse Skoler have i Almindelighed en rent fagmæssig Karakter. Vi ville imidlertid anse det for heldigt, om det under disse Skolers videre Udvikling maatte blive erkjendt, at der til den rent fagmæssige Undervisning ogsaa burde knyttes en Undervisning af en almentdannede Karakter. Ved Tilskud fra Statens Side i et passende Forhold til Kommunens eget Bidrag vil der sikkert kunne gjøres Meget for en større Udvikling af saadanne Skoler. Da flere saavel Kjøbstad- som Landkommuner ere saaledes stillede, at de her opstillede Forbringere ikke ville kunne gennemføres, maa vi tilraade, at der gives den overordnede Bestyrelse Bemyndigelse til for disse Vedkommende at ordne Skolevæsenet efter de lokale Forhold.

I det vi som ovenfor udviklet fastholde Skoletvang som nødvendig, maa vi selvfølgelig ogsaa fastholde, at der gives Straffemidler ligeoverfor ligegyldige og samvittighedsløse Forældre, og vi se ikke rettere, end at Mulksystemet er det mest hensigtsvarende. Det kan vistnok ikke negtes, at dette System til en vis Grad har vakt Villie mod Skolen og bidraget til, at den undertiden mere betragtes som en Tvangsanstalt end som det, den i Virkeligheden er, en Hjælp, der af Samfundet ydes de mindre heldigt stillede til deres Børns Opdragelse. Det vilde derfor ganske sikkert være heldigst, om det

ganske kunde undværes; men til en saadan Foranstaltning driste vi os ikke til at række Haanden. Derimod kan og bør der gjøres saadanne Forbringere, der kunne lade det træde klarere frem, at det kun bør ramme saadanne Forældre, som misbruge deres Ret over Børnene, og vise aabenbar Ligegyldighed med Hensyn til deres Børns Undervisning. Det bør alvorlig indskræmpes de lokale Skolemyndigheder forud for Mulkskeringen at anvende venlig og alvorlig Forestilling helst ved personlig Henvendelse, hvor dette lader sig gjøre, og ikke at lade sig nøie med en blot Paamindelse om, at, hvis Barnet ikke sendes i Skole, vil det blive mulkteret. Dernæst bør Mulkskeringen ikke udføres som et slet og ret Regnestykke, saa at man efter Læreren Indberetning optæller Forsømmelserne og derefter mulkterer. Vi maa ønske, at der forud for Mulkskeringen gaar en nøgagtig Undersøgelse af Grunden til Forsømmelsen, saaledes at ogsaa Villighedshensynet kan komme til sin Ret. Der maa indrømmes den lokale Myndighed en Skønsvet. Vi vide vel, at vægtige Stemmer have udtalt sig herimod, men vi kunne ikke se rettere end, at det maa være muligt for retfærdige og med Forholdene nøie kjendte Mænd — og saadanne ville forhaabentlig stedsvis findes i Kommunalbestyrelserne — at udføre dette paa en tilfredsstillende Maade. Paa den anden Side maa det indrømmes, at der ad denne Vej let kan indføres en fladellig Slaphed i Lovens Gjennemførelse; det kan ikke tilstedes, at en Kommunalbestyrelse paa egen Haand tilfidsætter Lovens Forskrifter. Det bør derfor paalægges det overordnede Tilsyn ved sine Besøg i Skolen nøie at gjøre sig bekendt med Forsømmelselisterne og at gjøre Indberetning til Ministeren, naar det viser sig, at vedkommende Skolebestyrelse har viist utilbørlig Efterladenhed i denne Henseende, ligesom ogsaa Ministeren i saa Tilfælde maa være berettiget til at idømme Vedkommende selv at udrede Mulkten. En Forhøjelse af Mulkten anse vi for usornede, hvorimod en hurtigere Fremgangsmaade ved Bømmelsen og Inddrivelsen vistnok vilde være heldig.

Endelig er der til Fremme af Skolevæsenets Udvikling foreslaet et forandret Skoletilsyn, saaledes at dette suppleres med et Antal sagskyndige Mænd — Kreds-skoleinspektører — der kunne hellige Skolen deres hele Tid og Virksomhed. Vi betragte dette Forslag som et af de allervæsentligste og kunne ganske slutte os til de Udtalelser i Lovudkastets Motiver, der fremhæve Betydningen og Karakteren af et saadant Tilsyn, derimod nære vi Tvivl om Rigtigheden af den Maade, hvorpaa Tanen søges gennemført. Skal et saadant Tilsyn kunne gjøre sig gjældende i det Omfang og paa den Maade, som man maa ønske og haabe, vil det være nødvendigt, at Inspektøren ofte har Leilighed til at træde i personlig Forbindelse med Læreren og de